

דברי משיח

ה'תשמ"ג

התוועדות ש"פ נח, ו' מרחשון

— חלק שני —

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א
שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

הוספה: ר"ד ב"יחידות" לגבירים תשרי תש"א — בפרסום ראשון

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושבע לבריאה

ה' תהא זו שנת פדות

קכ"ד שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת ש"פ לך לך – הננו מוציאים לאור "הנחה" מהתוועדות ש"פ נח, ו' מרחשון תשמ"ג (כקביעות שנה זו) חלק שני – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשמ"ג חלק ראשון.

בתור הוספה, בא בסוף הקונטרס ר"ד מה"יחידות" לגבירים חברי ה"קרן לפיתוח – מחנה ישראל" ביום רביעי, ז' תשרי תשנ"א – בפרסום ראשון.

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות² – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תש"י-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובהן בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידיו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשל"ח-תשמ"ז), שיואל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלימה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך כיפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממ"ש ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,

ז' מרחשון ה'תשפ"ז (ה' תהא זו שנת פדות),
קכ"ד שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

1) ע"פ סרט הקלטה (שלא הי' תח"י בעת הדפסת דברי משיח תשנ"א ח"א).

2) השיחה הנוכחית נערכה ע"י שילוב ב' הנחות: של "ועד הנחות התמימים" ו"ועד הנחות בלה"ק", בתוספת פרטים אחדים ע"פ הקלטות ה"חזרה" (של ר' י.ב. ור' ז.י.ב.). חלקה הראשון של ההתוועדות נדפס לקראת ש"פ נח.

– ובנוגע לחיטוט בזקן ("פֶּאָרְקֶן זיך מיטן באָרד") בשבת, ולגעת בשיער, ולתלוש שיער בשבת – אסור לעשות זאת. כידוע הזהירות המיוחדת בזה מרבי עקיבא איגר¹⁶⁹. ובמעשה בפועל הוא אינו עושה זאת, ובפרט בפרהסיא – כי הוא יודע מ"ש בשולחן ערוך¹⁷⁰.

ועי"ז שמבטלים את ה"מפני חטאינו", מתבטל בדרך ממילא המסובב, ה"גלינו מארצנו"¹⁷¹,

ו"מצוה"¹⁷² גוררת מצוה¹⁷³, עד שמקיימים את כל התורה וכל המצוות ובשמחה ובטוב לבב.

ועי"ז כללות מעשינו ועבודתנו בזמן הגלות ממהרים עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ובפרט שעומדים בחודש חשון, ואיתא בילקוט שמעוני¹⁷⁴ שבחודש זה תהי' חנוכה בית המקדש השלישי.

שזה יהי' בחודש זה גופא – בתחילת החודש, "בשעתא חדא וברגעא חדא"¹⁷⁵, יפה שעה אחת קודם, ועד יפה רגע אחד קודם,

במהרה בימינו ממש, בגאולה האמיתית והשלימה, ע"י משיח צדקנו.

כג. מאמר (כעין שיחה) ד"ה זאת אות הברית (נדפס לעיל).

— שיחה ג' —

כד. כרגיל ללמוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י, ובפרט פירוש רש"י שעליו מפרשי רש"י הידועים אינם מתעכבים, ועד"ז המלמדים (הידועים לי) שלומדים עם ילדים, אינם שמים לב לזה; אבל כאשר מתבוננים, רואים שהפירוש מלא קושיות כרימון.

ועד"ז בפרשתנו, נתעכב על קאפיטל ז' פסוק י"ב: "ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה". רש"י מעתיק מהפסוק את התיבות "ויהי הגשם על הארץ" ומפרש: "ולהלן"¹⁷⁶ הוא אומר ויהי המבול, אלא כשהורידן הורידן ברחמים, אם יחזרו יהיו גשמי

"מפני חטאינו גלינו מארצנו"), והן ע"י הוספה בקיום המצוות באופן ד"מצוה גוררת מצוה" – מבטלים את כללות ענין הגלות, וזוכים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

(174) מלכים – רמז קפד.

(175) ראה זח"א קט, א"ב.

(176) פרשתנו שם, יז.

(169) ראה ס' "הדרת פנים זקן" ס"ע רכג"ד. וש"נ.

(170) או"ח ר"ס שמ. שו"ע אדה"ז שם.

(171) נוסח תפלת מוסף דיו"ט.

(172) אבות פ"ד מ"ב.

(173) בהנחה אחרת: ועי"ז שבני ישראל מוסיפים

בכללות עבודתם בעניני התורה ומצוות – הן ע"י

ביטול הענין ד"חטאינו" (שזוהי סיבת הגלות –

ברכה [כי מכיון שהמבול "על הארץ" בא מצד זה ש"ותשחת הארץ"¹⁷⁷, לכן, אילו היו עושים תשובה, היו מי המבול גשמי ברכה], וכשלא חזרו היו למבול [ולכן כתוב אח"כ "ויהי המבול"]¹⁷⁸.

וצריך להבין:

(א) כמדובר כמה פעמים, גם הדיבור המתחיל בפירוש רש"י הוא בדיוק, כל התיבות שרש"י מעתיק מהפסוק נוגעות לפירושו, ואין בהן חסר או יתיר.

ולפי זה אינו מובן: מדוע מעתיק רש"י בדיבור המתחיל גם את התיבות "על הארץ" – הסתירה בין שני הפסוקים היא לכאורה רק בתיבות "ויהי הגשם" (כאן כתיב "גשם" ו"להלך" כתיב "מבול"); רש"י הי' צריך להעתיק רק את התיבות "ויהי הגשם"?

והקושיא גדולה יותר: אחרי התיבות "ויהי המבול" הכתובות "להלך", כתוב גם (ארבעים יום) על הארץ. ואעפ"כ, מביא רש"י מ"להלך" רק את התיבות "ויהי המבול" ולא את התיבות "על הארץ"; ועוד: הוא אפילו אינו מרמז לתיבות אלו ע"י הוספת "וגו'". ומזה מוכח, שהסתירה בין פסוק דידן ל"להלך" היא רק בענין של "גשם" ו"מבול",

[כי אילו רש"י הי' מתכוון גם לתיבות "על הארץ", אלא שמסתפק בהבאת התיבות "ויהי הגשם" וסומך על כך שכאשר יסתכלו "להלך", יראו שכתוב שם "על הארץ" – הי' עליו לכל הפחות להוסיף "וגו'"] –

א"כ מדוע מעתיק רש"י בדיבור המתחיל גם את התיבות "על הארץ"?

(ב) כאשר ישנה סתירה בין שני פסוקים, מובן (אפילו בשכלו של "בן חמש למקרא") שצריכים לתרץ את הסתירה בפסוק השני, היכן שנוצרת הסתירה. כאשר לומדים את הפסוק הראשון הרי לא קשה מאומה, זהו היפך השכל לתרץ שם את הסתירה, עוד לפני שנוצרה הסתירה.

ולפי זה אינו מובן בנדון דידן: מדוע צריך רש"י לתרץ את הסתירה מ"להלך", מיד כאן בפסוק דידן?

(ג) לאידך גיסא תמוה: מדוע צריך רש"י לשאול על הסתירה מהפסוק "ויהי המבול" שכתוב "להלך" – כאשר כבר כתוב כו"כ פעמים בפסוקים הקודמים שהקב"ה הולך להביא מבול?

[ואם רש"י הי' מקשה כך את הסתירה, לא הי' מקום לשאלה הקודמת – מדוע מתרץ רש"י כאן סתירה מ"להלך". זאת אומרת, שיש כאן קושיא בתוך קושיא].

והתמי' בזה גדולה יותר: כל הסתירה בין שני הפסוקים – "ויהי הגשם" ו"ויהי המבול" – היא דוקא אם הבן חמש זוכר פרש"י לפני זה¹⁷⁸ שהפירוש של "מבול" הוא

(178) שם, יז.

(177) שם ו, יא.

"שבלה את הכל שבלבל את הכל כו". כי אם אינו זוכר את הפירוש של "מבול" – מהי א"כ הסתירה מ"גשם" ו"מבול"? אולי זה היינו הך. רק מכיון שהוא זוכר ש"מבול" אין פירושו סתם גשם (או גשם גדול), אלא ענין שמכלה הכל, לכן ענין ה"גשם" הוא סתירה לענין המבול.

ומכיון שכל הסתירה מיוסדת על פרש"י על התיבה "מבול" שלפני זה – הרי זה תמוה ביותר: מדוע מקשה רש"י את הסתירה דוקא מהפסוק "ויהי המבול" שכתוב "להלן"?!

ד) מנין לוקח רש"י "אם יחזרו יהיו גשמי ברכה" – "ברכה" מאן דכר שמי'?! ואדרבה: מכיון שאח"כ נעשה מזה "ויהי המבול", הרי מסתבר לומר, שאלו היו גשמים כאלו שמהם יכול להעשות מבול; כיצד יכול רש"י ללמוד ש"הורידן" באופן שיהיו "גשמי ברכה" (שזהו בדיוק ההיפך מ"מבול"), ולא גשמים סתם?

ה) כיצד אומר רש"י "וכשלא חזרו היו למבול" – שתיכף כשראו שלא עשו תשובה נתהפכו הגשמי ברכה למבול – הרי בפסוק כתוב "ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום גו", שהגשמים ירדו ארבעים יום?

שהרי הבריור האם הם עשו תשובה או לא הי' מיד בימים הראשונים של הגשם. – אדם אינו יכול לחיות במים, עכ"פ לא יותר משלושה ימים. שלכן, לכל הדעות, כשמישהו נופל למים שיש להם סוף ועוברים ג' ימים, מניחים שאינו חי (דוקא כשזהו מים שאין להם סוף נשאר ספק, כי יכול להיות שיצא ליבשה, אלא שלא ראו אותו, מכיון שזהו מים שאין להם סוף¹⁷⁹). ואע"פ שה"בן חמש למקרא" עדיין לא למד דינים אלו, הרי זהו דבר שהוא רואה ומבין מעצמו.

ובמילא, מיד כשהתחיל המבול ולא עשו תשובה (ובמילא מי המבול לא נעשו גשמי ברכה), כולם מתו (עכ"פ במשך ג' הימים הראשונים), וכבר לא היתה אפשרות לתשובה; א"כ כיצד אומר הפסוק "ויהי הגשם . . ארבעים יום גו"?

ובכלל: כיצד מתאים לומר שהיו גשמי ברכה במשך ארבעים יום – כזה ריבוי של גשמים הוא ענין ש"אינן יכולים לעמוד . . ברוב טובה"¹⁸⁰; וכפי שרואים במוחש, שכאשר יורדים גשמים ברציפות ליותר משלושה ימים, זה מקלקל את התבואה¹⁸¹.

ו) אח"כ באה ה"קלאץ קשיא" – שלזה אין שמים לב כלל [לא המלמדים, ואפילו לא "בן חמש למקרא"; זקוקים ליהודי עם זקן לבן כדי לשאול שאלה זו...]: מכיון שבפסוק כתוב "ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום גו" – כיצד אומר אח"כ הפסוק "ויהי המבול ארבעים יום על הארץ"? ממה נפשך: או שהיו גשמי ברכה ארבעים יום, או מבול!

(181) ראה שם כב, סע"ב.

(179) יבמות קכא, א.

(180) תענית כג, א.

[כי אלו הם אותם "ארבעים יום", וכמובן מהחשבון שרש"י עושה אח"כ אודות ימי המבול, שמביא רק פעם אחת "ארבעים יום"].
וכפי שיתבאר לקמן.

כה. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר – מתעכב¹⁸² על הזהר פרשתנו דף סח, א – ששם מובאת הפלוגתא בין ר' יהודה ור' יצחק בנוגע לזה שנח לא התפלל על בני דורו – האם זהו לשבחו (כפי שאומר ר' יהודה: "מאי הוה לי' למעבד"), או לגנותו (כפי שאומר ר' יצחק ש"הוה לי' למבעי רחמי עליהו").

ומבאר אאמו"ר, ש"כל אחד מהם מבאר כפי בחינתו ומדריגתו": ר' יהודה שהוא בחי' חסד, לכן הוא מהפך בזכותו דנח; ור' יצחק שהוא בחי' גבורה, לכן מהפך בחובתו. ואומר, שפלוגתא זו בין ר' יהודה ור' יצחק היא ע"ד הפלוגתא בתיבה "בדורותיו" (שמובאת לעיל בזהר¹⁸³), "יש דורשין מצד מדת הגבורה, ויש דורשין לשבח מצד מדת החסד".

ששני פירושים אלו מובאים גם בפירוש רש"י על התורה על הפסוק⁹² "בדורותיו" – "יש מרבתינו דורשים אותו לשבח . . ויש שדורשים אותו לגנאי".

ובזה אינו מובן (כמדובר פעם¹⁸⁴): מכיון שישנה האפשרות לדרוש ענין זה לשבח – מדוע שידרשו אותו "לגנאי"? אם הפסוק אומר¹⁸⁴ "הבהמה אשר איננה טהורה" כדי שלא להשתמש ב"לשון מגונה" על בהמה¹⁸⁵, הרי כל שכן וקל וחומר שאין צריכים לחפש גנאי על אדם!

ובפרט ע"פ פרש"י על "אלה תולדות נח" – "הואיל והזכירו סיפר בשבחו", וכפי שמפרש רש"י גם אצל אברהם – "ואברהם¹⁸⁶ היו יהי": "זכר צדיק לברכה¹⁸⁷ הואיל והזכירו ברכו".

והקושיא היא עוד יותר חזקה על הזהר: בזהר, פנימיות התורה, מדובר על הענינים כפי שהם בפנימיותם ובשרשם – הרי בודאי צריכים להדגיש כיצד הענין הוא לשבח.

גם צריך להבין (כפי שרגילים לדייק): מהי ההוראה מזה בעבודת האדם.

וכפי שיתבאר לקמן.

כו. כאן המקום להמשיך אודות הענין דשבת פרשת נח, הבא לאחר שבת בראשית, ולפני שבת פרשת לך לך. ודוקא בסדר זה – פ' בראשית, פ' נח ופ' לך לך.

185) פסחים ג, א.

186) וירא יח, יח.

187) משלי י, ז.

182) לקוטי לוי"צ לזח"א ס"ע ל ואילך.

183) א, א (תוספתא).

184) פרשתנו ז, ח.

ואע"פ שלפ' בראשית יש שייכות לפ' ברכה (הפרשה האחרונה בתורה) מצד "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן"¹⁸⁸ – אבל ראשית: ה"סופן" ו"תחילתן" הם לאו דוקא מאותו ענין ואופן; ושנית: אפילו אם נאמר שהם מאותו ענין ואופן, כפי שהפירוש הוא בספר יצירה ב"נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן" – הרי אחד הוא ההתחלה והשני הוא הסוף.

משא"כ בנדון דידן מדובר אודות הסדר בהתחלת התורה – פ' בראשית, פ' נח ופ' לך לך.

כז. ההוראה בזה:

פ' בראשית, "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", מלמדת יהודי שעליו לדעת שזה-עתה הוא נעשה מציאות חדשה, וכל העולם זה-עתה נעשה מציאות חדשה, כדברי הבעש"ט¹⁸⁹ ש"המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית"¹⁹⁰ פירושו לא רק בכל יום ויום, אלא בכל רגע ורגע מעשה בראשית נתהווה מחדש.

ופירוש הדבר בעבודה: כאשר לומדים פ' בראשית צריכים לדעת שמתחילה עכשיו שנה חדשה, ובמילא צריכים אז להתחיל עבודה חדשה, מבלי הבט על מה שעשו לפני זה.

כשמגיע ללימוד חת"ת ולפעול בעשרת המבצעים, לכאורה הוא יכול לטעון שאינו שייך לזה כי הוא יודע את עברו.

אומרים לו: זה-עתה נעשית מציאות חדשה, וכל העולם, שמים וארץ וכל צבאיהם, נבראו זה-עתה מחדש, והם נבראו בשבילך – במילא מתחיל עכשיו סדר חדש בעבודה, ואינו נוגע מצבו בעבר, אלא עליך לפעול עכשיו מחדש בענינים אלו ובכל עניני תורה ומצוות.

כח. בא אליו היצר ("דער קלוגינקער") וטוען:

לכל לראש עליך לעשות תשובה, ולא ללכת מיד לעסוק בתורה ומצוות, כדאיתא בתניא¹⁹¹ – שהרי גם היצר לומד תניא – ש"אי אפשר . . להתחיל לעבוד ה' בלי שיעשו תשובה על העבר תחילה".

איי, מתחיל עכשיו סדר חדש ("בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ") – טוען היצר: אדרבה, כאשר מתחיל סדר חדש, צריכים לכל לראש לעשות תשובה, ואח"כ ללכת לקיים תורה ומצוות!

(190) נוסח ברכת "יוצר".

(191) פי"ז (כג, א).

(188) ספר יצירה פ"א מ"ז.

(189) שעהיה"א פ"א.

אומרים לו שהתחלת העבודה היא לקיים בפועל מ"ש בשולחן ערוך (ורק אח"כ לומדים תניא וכו').

אומר היצר – שולחן ערוך? הבה נלך להסתכל בשולחן ערוך. והוא פותח את שולחן ערוך אדמו"ר הזקן ומדפדף להלכות תלמוד תורה¹⁹³, ומראה ליהודי ששם כתוב בכלל שכל התורה ומצוות שהאדם עושה לפני שעושה תשובה מוסיף כח בצד ההפכי!

איי, כתוב שם על אתר שאעפ"כ (למרות שעדיין לא עשה תשובה) עליו להתעסק בתורה ומצוות, כי בודאי יעשה תשובה ואז יוציא את התורה ומצוות ממקום ההוא ויעלה אותם לקדושה?

גם על זה יש ליצר תירוץ, כי הוא אומן במלאכתו¹⁹⁴: לשם מה עליך ללכת בסדר בלתי ישר, להתעסק בתורה ומצוות, שהתורה ומצוות יוסיפו לפי שעה בצד ההפכי, ואח"כ תעשה תשובה ותעלה זאת – הרי זה "אחטא ואשוב"¹⁹⁵! מוטב שתלך על סדר הישר – קודם תעשה תשובה ואח"כ תתעסק בתורה ומצוות!

איי, מדובר אודות קיום מצוה שהזמן גרמא (שאי אפשר לחכות עד שיעשה תשובה)? אומר היצר: זוהי אמנם מצוה שהזמן גרמא – אבל מה זה יעזור? כאשר תקיים את המצוה, הרי זה ימצא במקום הפכי ויתן שם כח! עי"ז תפעל בדיוק להיפך מהכוונה!

עי" קיום המצוה שהזמן גרמא קודם התשובה – טוען היצר – אתה מוריד את המלך ובן המלך עצמו במקום הפכי¹⁹⁵!

וליצר אף יש ראי' חזקה יותר מהתניא מאשר מהלכות תלמוד תורה, כי בהלכות תלמוד תורה כתובים עכ"פ על אתר שני הדברים, שכל התורה ומצוות שהאדם עושה לפני שהוא עושה תשובה מוסיף כח באותו מקום, אבל מיד על אתר כתוב שאעפ"כ צריכים לעסוק בתורה ומצוות וכו';

משא"כ בתניא כתוב רק שאי אפשר להתחיל לעבוד ה' בלי שיעשו תשובה על העבר תחילה, ורק במקום שני בתניא¹⁹⁶ כתוב שאפשר לעשות תשובה ועי" תשובה פועלים ש"זדונות נעשות לו כזכיות"¹⁹⁷.

במילא – טוען היצר – לכל לראש תעשה תשובה!

וכיצד חסיד עושה תשובה – עליו ללמוד קודם אגרת התשובה. וסתם ללמוד אגרת התשובה אינו ענין; לשתות מיץ ("דזשוס") בבוקר ולשבת ללמוד אגרת התשובה אינו

(194) שבת קה, ב. וראה לקו"ד ח"ב שיח, א. ובכ"מ.

(195) ראה תניא ספכ"ד.

(196) פ"ז (יב, א).

(197) יומא פו, ב.

(192) בהנחה אחרת: אומרים ליצר – זה כתוב בתניא, אבל בנוגע למעשה בפועל צריך יהודי להסתכל בשולחן ערוך.

(193) פ"ד ה"ג.

ענין – עליו ללכת קודם למקוה ("אין וואסער"), ולכוון את הכוונות, ואח"כ הוא יישב ללמוד אגרת התשובה!

ואח"כ עליו ללמוד שער התשובה של אדמו"ר האמצעי. ואח"כ מצות התשובה של הצ"צ. ומכיון שהוא חסיד של נשיא דורנו – כיצד יכול לגשת לעבודת התשובה קודם שילמד את המאמרים של נשיא דורנו המדברים אודות תשובה?!

ורק אח"כ הוא יעשה תשובה בפועל.

איי, בינתיים השעון זו ועליו להניח תפילין ולקרוא קריאת שמע וכו', ותיכף עובר הזמן שבו הוא יכול לעשות זאת (כי הוא עסוק בעשיית תשובה)?

עונה היצר: מה לך ולשעון, אתה למעלה מן הזמן! איי, תורה ומצוות ניתנו במקום ובזמן? אבל הוא קשור עם עבודת התשובה, שהיא "בשעתא חדא וברגעא חדא" – למעלה מזמן! ולכן, אין לו מה להתחשב בענינים הקשורים עם ההגבלות של השעון!

איי, העני מחכה שיתנו לו צדקה, ושיהי' "החיית נפש העני"? אומר היצר, שכך הי' גם אצל נחום איש גמ, שמכיון שלא נתן את הצדקה מיד כשהי' צריך לתת – העני מת¹⁹⁸, ואעפ"כ הוא נשאר אח"כ תנא – גם אצלו יכול להיות כך, והוא ישאר "תנא"!

סך הכל מה רוצה היצר – שהוא יעשה "תשובה"! ובלבד שבינתיים לא יקיים תורה ומצוות! היצר הרי הוא אומן במלאכתו, הוא כבר מוצא דרך כיצד להפריע לו מלקיים תורה ומצוות. לכל לראש תעשה תשובה – אומר לו היצר!

כט. אומרים לו – "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ": העולם נברא זה-עתה מחדש, והיהודי נעשה זה-עתה מציאות חדשה, ומתחיל אצלו עכשיו סדר חדש בעבודה – אין עליו לחשוב אודות העבר, אלא מיד לקיים תורה ומצוות שתובעים עכשיו.

הוא אמנם צריך לזכור מה הי' בעבר, כי זה נוגע לחשבון הנפש שעליו לעשות לפני קריאת שמע שעל המטה – אבל זהו ענין בפני עצמו.

הדבר הראשון שעליו לעשות עכשיו הוא – לקיים מצוה שהזמן גרמא.

מגיע הזמן להניח תפילין, עליו להניח תפילין. אם הוא רוצה להמשיך מוחין בז"א – דבר ראשון עליו להניח תפילין, שע"ז הוא משעבד הלב והמוח¹⁹⁹, ונמשך ממוחין בז"א²⁰⁰.

ועד"ז בנוגע לכל המצוות.

סידור אדה"ז בסדר הנחת תפילין.
(200) ראה זח"ג רסב, א"ב. ובכ"מ.

(198) תענית כא, א. וראה שו"ע יו"ד סרמ"ז ס"א.
(199) שו"ע (ודאדה"ז) או"ח סכ"ה ס"ה (סי"א).
(200) שו"ע (ודאדה"ז) או"ח סכ"ה ס"ה (סי"א).

וכן הוא גם בנוגע להפצת היהדות והפצת המעיינות. לעזור ליהודי שני בעניני יהדות, אינו יכול לדחות זאת למאוחר יותר, כי זהו ענין שהזמן גרמא. הלה זקוק מיד לעזרה, עכשיו. ואם הוא יחכה עד שהוא (זה שצריך את עזרתו) יעשה תשובה, יכול בינתיים לעבור הזמן והוא לא יפגוש אותו אח"כ, וכיו"ב.

ובנוגע לכל החשבונות, שהוא אינו אוחז בזה, ושקודם צריך להיות "קשוט עצמך" ואח"כ "קשוט אחרים"²⁰¹ – כבר הודיע כ"ק מו"ח אדמו"ר כמה פעמים, שעכשיו צריך להיות סדר אחר, וכל אחד ואחת צריך מיד לצאת לרחוב ולחפש יהודים שצריכים לעזור להם בעניני יהדות. והביא בזה²⁰² את מכתב אביו (אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע) שעכשיו צריכה להיות העבודה ד"חטוף ואכול חטוף ואישתי²⁰³ – צריכים מיד לחטוף כל ענין של תורה ומצוות, כי אין זמן לחכות.

א"י, צריך להיות קודם "קשוט עצמך" ואח"כ "קשוט אחרים" – עכשיו הוא זמן ששני הדברים באים יחדיו.

שכל זה הוא ההוראה מ"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", שזהו עולם חדש והיהודי הוא אדם חדש ועליו להתחיל סדר חדש בעבודה.

ל. אח"כ באה פ' נח:

נח קשור עם "נייחא בעליונים ונייחא בתחתונים", נייחא דרוחא²⁰⁴, שבעבודה בהמשך לפ' בראשית זה מדגיש, שהעבודה החדשה הנ"ל (שלומדים מפ' בראשית) צריכה להיות מתוך שמחה וטוב לבב (נייחא).

וכידוע פירוש האריז"ל²⁰⁵ עה"פ²⁰⁶ "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב", כפי שאדמו"ר הזקן מביא בתניא²⁰⁷, ומסביר שעבודה מתוך שמחה וטוב לבב אינה רק ענין, אלא ענין עיקרי בעבודת ה', כמובן מתוקף לשון הכתוב הנ"ל והמשך הכתוב, וכפי שהרמב"ם פוסק בסוף הלכות לולב ש"השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה . . עבודה גדולה היא כו".

וכפי שרואים בפועל, שכאשר העבודה היא מתוך שמחה וטוב לבב, העבודה היא באופן נעלה יותר.

לא. אח"כ באה פ' לך לך.

וזה מוסיף, שלא מספיקה העבודה החדשה הנ"ל ("בראשית גו") מתוך שמחה וטוב לבב ("נח"), אלא בשעת מעשה כשעושים את העבודה צריכים לכוון שזו צריכה

(205) ראה שער ריה"ק דרוש ג (י, ב – בהוצאת ירושלים תער"ב). שער המצוות בהקדמה. שלי"ה מט, א.

(206) תבוא כח, מז.

(207) פכ"ו (לג, רע"א).

(201) ב"מ קז, סע"ב. וש"נ.

(202) במבוא לקונטרס ומעין (ע' 22). נדפס גם באגרות-קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' רסו.

(203) עירובין נד, א.

(204) תו"א שבעה ע"ה 61.

להיות עבודה שתביא להליכה ("לך") מדרגא לדרגא, עד להליכה באין ערוך, כמבואר בחסידות²⁰⁸ שהליכה ("לך") אמיתית היא הליכה באין ערוך.

כלומר, שמיד כשהוא עושה את העבודה, עליו לדעת שעבודה זו צריכה להיות גם הכנה לעלי' נעלית יותר לאחר זיה.

כי היצר יכול לבוא אליו ולומר כך: טוב באמת תעשה את העבודה היום באופן חדש, אבל למה עליך לחשוב היום אודות העבודה שתעשה מחר? הרי הבעש"ט אומר שההתהוות היא בכל רגע ורגע מחדש – במילא מחר יהי' עולם חדש וענינים חדשים, א"כ מה יש לך לחשוב עכשיו אודות מחר?

אומרת פ' לך – לא! כבר עכשיו צריכים לחשוב אודות "לך", להתעלות אח"כ בעבודה, עד לעלי' באין ערוך.

לב. וכל שלושת פרטים אלו בעבודה שמפיקים משלוש הפרשיות "בראשית", "נח" ו"לך", גם כלולים זה בזה:

פ' בראשית ענינה "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", התהוות חדשה וסדר חדש בעבודה.

וזה כולל בתוכו את הענין ד"נח", "נייחא בעליונים ונייחא בתחתונים" – כי בסיום וגמר הבריאה וההתהוות החדשה כתיב²⁰⁹ "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד". ש"טוב מאד" הוא הענין ד"נייחא בעליונים ונייחא בתחתונים". ובסיום פ' בראשית באמת מדובר אודות נח.

וזה כולל בתוכו גם "לך" – כמודגש בבריאה דיום השלישי, ש"תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ"²¹⁰, שזהו ענין ההולדה והליכה עד א"ס. כמבואר באגרת הקודש²¹¹ שאת כח הא"ס נתן הקב"ה דוקא בארץ, בענין הצמיחה, "תדשא הארץ דשא גו". וכמו כן מדובר בפ' בראשית²¹² אודות הציווי לאדם "פרו ורבו ומלאו את הארץ", שזהו כח הא"ס של ההולדה במין האנושי²¹³ – אמיתית הענין ד"לך", הליכה עד א"ס.

"נח" ענינו "נייחא בעליונים ונייחא בתחתונים", העבודה מתוך שמחה וטוב לבב. וזה כולל בתוכו גם "בראשית", התהוות חדשה – כי אחרי המבול "ראה עולם חדש"²¹⁴, כפשטות הענינים, שהתחיל מחדש ישוב העולם אחרי המבול. וזה כולל בתוכו גם "לך"

(212) שם, כח.

(213) ראה לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך. סה"מ תרנ"ב ע' קל. תרנ"ז ע' קעו ואילך. עטר"ע תיד. תרפ"ו ס"ע רכו ואילך. ועוד.

(214) ב"ר פ"ל, ח.

(208) ראה לקו"ת שלח לח, ד. סה"מ תר"ס ע' קז ואילך. אעתי"ר ע' סט ואילך. המשך תרס"ו ע' תצז. ובכ"מ.

(209) בראשית א, לא.

(210) שם, יא.

(211) ס"כ (קלב, א"ב).

– כי אחרי המבול קיבלו נח וכל חיות הארץ מחדש את הציווי "פרו ורבו ומלאו את הארץ"²¹⁵.

"לך" הוא ענין ההליכה. ובזה כלול גם "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", התהוות חדשה ועבודה חדשה. כי אצל אברהם לא הי' "לך לך מארצך גו" ושהוא יתעלה לדרגא שלמעלה מעולם, אלא "לך לך מארצך . . אל הארץ אשר אראך"²¹⁶ – שילך ל"עולם חדש", לארץ חדשה, "הארץ אשר אראך".

כידוע הפירוש בחסידות²¹⁷ ב"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", שעליו ללכת מרצונותיו ומהרגילות שלו כו'. אבל לא להתעלות למעלה מהעולם, אלא לאחר ה"לך לך מארצך גו" הוא הולך "אל הארץ אשר אראך" – לאופן עבודה חדש.

ובזה כלול גם "נח", נייחא, תענוג. כי, כמובן, כאשר הקב"ה ציוה לאברהם "לך לך מארצך . . אל הארץ אשר אראך", היתה אצלו העבודה מתוך תענוג.

לג. וע"פ הנ"ל, כפי שכל שלושת הפרשיות (בראשית, נח ולך) – ששלוש הוא "חוט המשולש"²¹⁸, ענין של חזקה²¹⁹ וקיום – כלולות זו מזו – תומתק עוד יותר ההוראה הכללית בעבודת האדם הנ"ל משלושת הפרשיות, כפי שבאות בסדר זה דוקא, בראשית נח ולך, בהמשך זה לזה – שהעבודה צריכה להיות באופן חדש, ומתוך שמחה וטוב לבב, ובאופן שתצא מזה הליכה באין ערוך.

והיות שאלו הן הפרשיות הראשונות בתורה – מובן שהוראה זו היא הוראה כללית על כל השנה כולה, בכל רגע ורגע מהשנה.

לד. ויהי רצון, שע"י כללות מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות באופן הנ"ל, נמהר עוד יותר את יציאת בני ישראל מהגלות, ומשיח יוליך את כל אחד מישראל ואת כל בני ישראל, ומתוך שמחה וטוב לבב ("נח"), לארצנו הקדושה, "לך לך . . אל הארץ אשר אראך".

וכידוע מה שמבואר בכמה מאמרים²²⁰, גם במאמרי אדמו"ר מהר"ש²²¹, בקשר עם "לך לך", שאותיות כפולות קשורות עם הגאולה²²², ול"לך לך" יש אותיות כפולות, שתי כ' ארוכות (כי "לך לך" הן שתי תיבות, שכל תיבה מסתיימת בכ' ארוכה).

ו"טועמי' חיים זכו" – כבר עכשיו יש את "הארץ אשר אראך" בעבודה רוחנית,

(215) פרשתנו ח, יז.

(216) ר"פ לך לך (יב, א).

(217) סד"ה ויאמר גו' לך לך תרס"ז (המשך תרס"ו ע' שצז). עטר"ת (סה"מ עטר"ת ס"ע סב). תרפ"ו (סה"מ תרפ"ו ע' קא). ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ע' כא). תש"ב (סה"מ תש"ב ס"ע 55-54). ועוד.

(218) קהלת ד, יב.

(219) ב"מ קו, ריש ע"ב. וש"נ.

(220) אוה"ת לך לך (כרך ד) תרעד, א"ב. וישלח (כרך ה) תתעד, ב. ועוד.

(221) סה"מ תרכ"ז ע' טו ואילך. תר"ל ס"ע ח ואילך.

(222) ראה פרדר"א פמ"ח. יל"ש ר"פ לך (רמז רסד).

אבל בעיקר צריכים שיהי' זאת בפועל בגשמיות – שהולכים לארץ ישראל, "הארץ אשר אראך", בגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו.

— שיחה ד' —

לה. בנוגע לביאור על פרש"י – נתחיל מה"קלאץ קשיא" הנ"ל: אם הענין ד"ויהי הגשם" – גשמי ברכה – תלוי ב"אם יחזרו", כיצד אומר הפסוק "ויהי הגשם" . . ארבעים יום, שהגשם ירד ארבעים יום, כאשר האפשרות לתשובה היתה רק בהתחלה של הארבעים יום?

ל"בן חמש למקרא" אין צורך לתרץ שאלה זו, כי הוא זוכר מה שלמד לעיל בפירוש רש"י: על הפסוק²²³ "אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום גו'" מפרש רש"י: "ארבעים יום – כנגד יצירת הולד שקלקלו להטריח ליוצרים לצור כו".

ומזה מובן, שזה שהגשם ירד ארבעים יום אין פירושו שכל יום הוא עונש בפני עצמו, אלא כולם באים בבית אחת – זוהי "חבילה" ("פעקל") אחת של מ' יום (בדוגמת יצירת ולד תחת), הם המשך אחד. או בלשון הרוגצ'ובר²²⁴: נקודה אחת.

ועפ"ז מובן, שלא שייך לומר שיום אחד מהארבעים יום יהי' באופן אחד ויום אחר מהארבעים יום באופן אחר, כי מכיון שכל הארבעים יום הם נקודה אחת, לא שייכת בזה התחלקות (של תחילה אמצע וסוף).

וזהו הפירוש ברש"י "כשהורידן הורידן ברחמים אם יחזרו יהיו גשמי ברכה וכשלא חזרו היו למבול": הפסוק אומר "ויהי הגשם" . . ארבעים יום גו'" – כי "כשהורידן" הי' זה באופן ש"אם יחזרו" יהיו ארבעים יום של גשמי ברכה; אבל כאשר נעשה הבריור ש"לא חזרו" (שזה נעשה מיד בתחילתה) היו הארבעים יום ענין של "ויהי המבול".

לו. הטעם שרש"י מוסיף "גשמי" ברכה – מובן גם ממה שלמדו לעיל:

למדו בפ' בראשית "וכל שיח השדה" . . טרם יצמח כי לא המטיר ה' . . ואדם אין לעבוד את האדמה". מהו הקשר בין שני הענינים ("לא המטיר ה'" ו"אדם אין לעבוד את האדמה")?

לכאורה: גשמים יכולים לפעול את פעולתם בעולם גם כשאין את האדם המכיר בטובתם. כפי שרואים, שגשמים מצמיחים אפילו כשאין שם אדם הזורע זאת.

(ברוקלין, תש"ע) ע' 400 ואילך; יום שמח"ת תשל"ו
(שיחות קודש ח"א (ברוקלין, תשפ"ב) ע' 168).

(223) ז, ד.
(224) ראה שיחות: י"ג תמוז תשי"ט (שיחות קודש

מפרש רש"י בפשטות: "ומה טעם לא המטיר לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתן של גשמים וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו וצמחו כו".

ומזה מובן, שכל ענין הגשמים הוא – גשמי ברכה, היינו גשמים הבאים בגלל ה"אדם . . לעבוד את האדמה". במילים אחרות: סתם גשמים הם גשמי ברכה.

ואי אפשר להקשות: אם סתם גשמים הם גשמי ברכה – מדוע צריך רש"י לומר זאת בפירושו כאן, הרי זהו התוכן הפשוט של גשמים?

אין זו קושיא, כי זהו ענינו של פירוש רש"י, שבא להבהיר את פירוש הכתובים, כפי שמצינו בכמה מקומות שמוסיף תיבה או כמה תיבות כדי להבהיר את פירוש הכתוב. ועד"ז בעניננו: יתכן שה"בן חמש למקרא" לא יזכור את כל הפרטים הנ"ל בנוגע לגשם, ולכן מוסיף רש"י תיבה אחת ("ברכה") המזכירה לבן חמש שענין הגשם הוא ענין של ברכה.

לז. בנוגע למ"ש רש"י "ולהלן הוא אומר ויהי המבול" – דלכאורה: (א) מדוע צריך רש"י כאן לתרץ סתירה מ"להלן", ו(ב) מדוע אינו מקשה על הסתירה מהפסוקים הקודמים – שאלה אחת מתרצת את השני:

השאלה שמפריעה לרש"י בפסוק היא אכן הסתירה מהפסוקים הקודמים שבהם נזכר כמה פעמים שהולך להיות מבול. ומה שרש"י אומר "ולהלן הוא אומר ויהי המבול" – כוונתו בזה לחזק עוד יותר את השאלה: לא רק שהקב"ה אמר שהולך לבוא מבול (ולפועל נעשה אח"כ רק גשם), או יתירה מזה: באמת לכתחילה הי' מבול, אבל אח"כ עשו תשובה, או נח התפלל להקב"ה (שתפילה יכולה לשנות, כפי שה"בן חמש למקרא" יודע שתפילה יכולה לעזור), ובמילא נעשה אח"כ גשם – מבהיר רש"י שאי אפשר לומר כן, כי "להלן הוא אומר ויהי המבול": אם אח"כ מוצאים שלפועל הי' (לא גשם, אלא) מבול, נמצא שקודם הי' מבול, אח"כ הי' מבול, ובאמצע הי' גשם!

ועל זה מפרש רש"י "הורידן ברחמים אם יחזרו כו" – שבאמצע נתן הקב"ה אפשרות שיעשו תשובה.

לח. ועד"ז יובן גם מדוע רש"י מעתיק בדיבור המתחיל גם את התיבות "על הארץ":

ה"בן חמש למקרא" יודע שע"י מעשה ופעולת האדם נקבע כיצד תהי' אופן הנהגתו של הקב"ה ביחס לאדם. וכפי שכבר למד בפ' בראשית²²⁵ אודות החילוק שבין קין להבל – "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה" – שטעם הדבר הוא לפי שהי' חילוק בהנהגתם של קין ובל: "ויבא קין מפרי האדמה", "מן הגרוע", ואילו הבל הביא "מבכורות צאנו ומחלביהן". כלומר: הקב"ה מצדו מתייחס אל האדם באופן

(225) ד, ג ואילך.

המתאים, וכמ"ש²²⁶ "מפי עליון לא תצא הרעות", אבל היות שהנהגת קין היתה באופן בלתי רצוי, פעל הדבר ש"אל קין ואל מנחתו לא שעה".

ועד"ז מובן בנוגע לענינו: אם בפסוק הי' כתוב רק "ויהי הגשם", הי' תלמיד ממולח יכול לומר, שזה שכתוב "ויהי הגשם" הוא כי כפי שזה בא מהקב"ה זהו רק ענין של גשם, אלא שכפי שזה בא למטה, "על הארץ", זה נעשה ענין של מבול. דמכיון שכל ענין המבול הוא ענין שבא מצד מעשה האדם (שלא חזרו בהם מהנהגתם הבלתי רצוי), לכן זה נעשה "על הארץ".

ולכן מעתיק רש"י גם את התיבות "ויהי הגשם על הארץ" – שזה שהי' "גשם" אינו רק מפני ש"מפי עליון לא תצא הרעות", אלא הגשם הי' גם לפועל "על הארץ". ובזה מדגיש את הסתירה שבין פסוק זה לפסוק "ויהי המבול", מאחר שאי אפשר לתרץ שהקב"ה הוריד "גשם" ו"על הארץ" נשתנה הגשם ל"מבול", כמפורש בכתוב "ויהי הגשם על הארץ".

ועפ"ז מתורצים כל הדיוקים האמורים, עם עוד דיוקים; נשאת רק השאלה הראשונה האמורה – מדוע אף אחד לא התעכב על כך עד היום²²⁷? לא מפריע לי אם שני יתרץ שאלה זו... אינני מחוייב לתרץ את כל השאלות...
לט. הביאור בזהר:

כבר דובר פעם בארוכה²²⁸ (וכעת נחזור רק על הנקודה) – ובהקדים השאלה ששואלים בחדרים ובישיבות: לכאורה, כיצד נאמר שאסור להשתמש בלשון מגונה, ולומדים זאת¹⁸⁵ מזה שהפסוק אומר "הבהמה אשר איננה טהורה" (ולא "הבהמה הטמאה") – הרי מצינו ריבוי פעמים בתורה שכתובה במפורש התיבה "טמא"?

והתירוץ על זה הוא, שיש חילוק האם מדברים בסגנון של סיפור, או – בהלכה:

כאשר אומרים הלכה – צריכים לומר זאת בסגנון ברור, כדי שידעו בבירור כיצד צריכים לנהוג (ולא יבואו לידי טעות וכיו"ב), אע"פ שצריכים להשתמש בזה בתיבה לא נעימה ("ניט קיין געשמאקער וואָרט");

אבל כאשר מדובר אודות סיפור – אז צריכים לזהר מלהשתמש בלשון מגונה.

ואע"פ שגם הסיפורים בתורה הם הוראה – הרי מכיון שההוראה נאמרה (לא באופן גלוי, בסגנון של הוראה, אלא) באופן שצריכים להפיק מזה את ההוראה, מספיק כאשר כתוב תוכן הענין, ובמילא צריכים להשתמש בלשון נקי' (אע"פ שזה אינו לשון כל כך

שאלות אלו עד עתה.

(228) לקו"ש ח"ה ע' 280 ואילך.

(226) איכה ג, לח.

(227) ע"פ חזרת ר' ז.י.כ. היתה השאלה – מדוע הוא (כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א) עצמו לא שאל

ברור). ואדרבה: ע"י זה גופא שמשמשים בלשון נקי' לומדים בזה הוראה נוספת – ש"לעולם יספר אדם בלשון נקי'¹⁸⁵.

וזהו גם הביאור בנדון דידן – שיש מרבתינו דורשין אותו לגנאי. כי ענין זה, כיצד אצל נח לא היתה שלימות העבודה, הוא הוראה הנוגעת לפועל (כדלקמן), ולכן אין בזה נפקא מינה, האם זהו לשבח או לגנאי – מוכרחים לומר זאת בגלוי.

מ. כל זה הוא ביאור בפירוש רש"י. אבל צריך להבין בזה, שהוא פנימיות התורה, ושם כתובה הפנימיות של כל הענינים בגילוי – כיצד אפשר לומר שמצד הפנימיות של נח זהו ענין לגנאי?

מוכרחים לומר, שה"גנאי" של נח גופא הוא ענין של שבח.

והביאור בזה: ע"י זה גופא שר' יצחק אומר שזה שנח לא התפלל על בני דורו הוא לגנותו, "היה לי' למבעי רחמי עליהו" – זה מתקן את החסרון של נח (שלא התפלל על בני דורו), בכך שזה מלמד כל אחד מישראל הלכה בפועל, שכאשר מישוה מתנהג באופן זה כפי שנח התנהג, שלא התפלל על בני דורו – זהו (לא שבח, אלא) גנות, ואין צריכים להתנהג כך.

וע"ד הענין ד"חוטא ומחטיא את הרבים"²²⁹ – לא על נח נאמר ("ניט אויה נח'ן געזאָגט געוואָרן") – שאפילו אם החוטא ומחטיא עשה תשובה, זה עוזר רק בנוגע לעצמו, אבל בשייכות לזה שהחטיא את הרבים, שהם ממשיכים בהנהגה באופן שלא כדבעי בגללו – תשובתו לא תעזור; הדרך היחידה שבה יכול לתקן זאת, היא עי"ז שמודיע לכל אלו שאופן ההנהגה הקודם הי' שלא כדבעי, וזה פועל עליהם לשנות את הנהגתם.²³⁰

וע"ד "איזהו" מעוות²³¹ לא יוכל לתקן זה הבא על הערה והוליד כו", שלא מועילה תשובה על זה, כי ישנה מציאות הולד בעולם²³³. והעצה היחידה לזה היא, כמ"ש אדמו"ר האמצעי²³⁴ שעליו לעשות כזו תשובה נעלית עד שזה יפעל שתבטל מציאות המעוות בעולם.

ועד"ז הוא גם בנדון דידן: היות שנח לא התפלל על בני דורו, יכול לצאת מזה ענין בלתי רצוי שאחרים ילמדו מזה ויתנהגו ג"כ כך. והעצה היחידה לתקן זאת היא להודיע שזו היתה הנהגה שלא כדבעי, לגנותו, ועי"ז יודעים כולם שאין להתנהג כך אלא להתנהג באופן הפכי.

ספ"ז.

(234) שערי תשובה ח"ב מב, סע"ד. וראה שם ח"א נד, ד. סה"מ תרנ"ב ס"ע עא"עב. פר"ת ע' פא. וראה בארוכה רשימת כ"ק אדמו"ר מהור"י צ' בהקדמה ל"פוקח עורים" (מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' תעג ואילך).

(229) ראה אבות פ"ה מ"ח. יומא פו, א ובפרש"י שם ד"ה חילול השם. ועוד.

(230) ראה לקו"ש ח"ז ע' 200 הערה 49.

(231) חגיגה ט, א (במשנה). יבמות כב, ב.

(232) קהלת א, טו.

(233) ראה פרש"י ד"ה השתא – יבמות שם. תניא

ונמצא, שזה גופא שר' יצחק אומר שזהו לגנותו הוא (הפנימיות בזה) – שבחו של נח. ונח עצמו רוצה שיאמרו שזהו לגנותו, כי זה מתקן את הנהגתו בעבר. אם לא יאמרו שזהו לגנותו – זה באמת נעשה לגנותו!

[בדוגמת מה שדובר פעם²³⁵ בנוגע למשה ואהרן ואופן עבודתם, שסמוך לפטירתו משה קלט ("דערהערט") את המעלה בעבודת אהרן. לכן מובאת דוקא בפסוקים המדברים אודות מיתת משה המעלה דעבודת אהרן לגבי עבודת משה, כי משה תובע שיעשו גם את העבודה של אהרן – ועי"ז נעשית העלי' של משה].

והפירוש במאמר ר' יהודה שזה שנח לא התפלל על בני דורו הוא לשבחו ובמאמר ר' יצחק שזהו לגנותו – ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים"²³⁶:

ר' יהודה אמנם אומר שזה שנח לא התפלל על בני דורו הוא לשבחו, כי "משה (שהתפלל על אנשי דורו) לא תלה מלה בזכותי' אלא בזכות אבהן קדמאי, אבל נח לא הוה לי' במאן דיתלי בזכותא כמשה", ועל זכות עצמו הוא לא סמך שזה יעזור לבני דורו. א"כ מה הי' יכול לעשות? "מאי הוה לי' למעבד" (בלשון הזהר).

אבל בא ר' יצחק ואומר: "עם כל דא כיון דאמר לי' קב"ה והקימותי את בריתי איתך, הוה לי' למבעי רחמי עלייהו": סוף סוף הי' על נח להתפלל על אנשי דורו, ולהשתדל להצילם אולי בזכות עצמו, כי לא היתה ברירה אחרת.

ומכיון שהוא לא עשה זאת, זה נשאר ענין לגנאי, כי אחרים יכולים ללמוד מזה. לכן צריכים לומר שזהו לגנותו – וכך רוצה נח עצמו – כי עי"ז נעשה תיקון נח, כי כולם לומדים מזה הלכה בפועל כיצד לא צריכים להתנהג וכיצד כן צריכים להתנהג.

מא. ומזה מובן גם הביאור בזה ש"יש מרבתינו דורשים אותו ("בדורותיו") לגנאי", כפי שמביא רש"י וכדאיתא לעיל בזהר, שדוקא בדורו הירוד הוא הי' צדיק משא"כ בדורות אחרים לא הי' צדיק [כפי שישנם הלשונות השונים בזה²³⁷: "אילו הי' בדורו של אברהם לא הי' נחשב כלום"²³⁸, "אילו הי' בדורו של משה או בדורו של שמואל"²³⁹, או "בדורות אחרים"²⁴⁰] –

שמכיון שזהו ענין הנוגע להלכה בפועל, בכדי להפיק לימוד לבני ישראל כיצד צריך להיות אופן ההנהגה (לא כמו אצל נח שלא התפלל על בני דורו), לכן צריכים לדרוש זאת לגנאי.

ועאכ"כ שכן צריך להיות כתוב בזהר, פנימיות התורה, ששם עומדת בגלוי הפנימיות של כל דבר כפי שזהו בשרשו ומקורו – אומר ר' יצחק שזה שנח לא התפלל

238) פרש"י ריש פרשתנו. וראה תנחומא פרשתנו ה.

239) ב"ר פ"ל, ט.

240) סנהדרין קח, א. תנחומא באבער פרשתנו ו.

235) לקו"ש ברכה שנה זו (חכ"ד ע' 253 ואילך).

236) עירובין יג, ב. וש"נ.

237) ראה לקו"ש השבועי (ח"כ ע' 13) הערה 4.

וש"נ.

על אנשי דורו הי' גנותו, כי זהו (בפנימיות) בכלל שבחו של נח, ועי"ז נעשה התיקון שלו, כנ"ל.

מב. דרך אגב:

המקור לפירוש רש"י שנתבאר לעיל ("ויהי הגשם על הארץ – ולהלן הוא אומר ויהי המבול וכו'") הוא מזהר חדש²⁴¹ (כפי שאחרונים מציינים²⁴²). מחפשים לזה מקור במדרש, אבל בפועל נמצא המקור רק בזהר חדש.

וגם מזה רואים כיצד רש"י בפירושו על התורה קשור עם פנימיות התורה. ושלא כדעת הטועים שפירוש רש"י הוא פשוטו של מקרא בלבד, ואין לזה שייכות כלל עם חלק הרמז וכו', אלא בפרש"י ישנם גם "נפלאות"²⁴³, וכפתגם הידוע של רבותינו נשיאנו²⁴⁴ שברש"י יש "יינה של תורה".

וזהו תוספת מענה לאלו הטוענים: כיצד אומרים שברש"י ישנה פנימיות התורה וכו' – רואים זאת מרש"י הנ"ל, שמקורו הוא דוקא בזהר חדש.

ונוסף לזה – בכלל ידוע שרש"י הי' קשור עם כמה ניסים ונפלאות, החל מהולדת רש"י, שהיתה קשורה עם ניסים.

וכפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכאשר הי' בוורמייזא (העיר שבה נולד רש"י), הראו לו בסמטה קטנה מקום שקוע בקיר בצד הסמטה. וסיפרו לו שהמקום השקוע בא מזה שכאשר אמו של רש"י היתה מעוברת עמו, היא הלכה פעם בסמטה זו. הסמטה היתה צרה מאוד, ובקושי יכלה לעבור שם עגלה. וכאשר אמו של רש"י הלכה שם, עברה שם עגלה, וע"פ טבע לא הי' מקום שהעגלה תעבור ואמו של רש"י תשאר שלימה, ובפרט שהיא אף היתה מעוברת. כאשר היא ראתה את העגלה רצתה להגן על העובר, ונצמדה לקיר. התרחש נס ובקיר שבצד הסמטה נעשה מקום שקוע באופן שהיא עם העובר נכנסו שם, והעגלה עברה ואמו של רש"י עם העובר נשארו ללא פגע. והמקום השקוע שהראו לכ"ק מו"ח אדמו"ר הי' אותו מקום שקוע שנעשה ע"י הנס²⁴⁵!

ומזה רואים כיצד עוד קודם הולדת רש"י היו ניסים הקשורים עמו. וכך גם ידועים הניסים שהתרחשו בקשר ללידתו²⁴⁶, ועאכו"כ אח"כ.

ועאכו"כ כאשר לומדים רש"י – רואים בפועל, שבכל פעם מיתוספים ענינים חדשים נפלאים, וגם ענינים בפנימיות התורה, "יינה של תורה".

(245) ראה גם ס' מעגל טוב השלם (להחיד"א) ח"י

מנ"א תקי"ד בסופו (בהוצאת ברלין, תרפ"א – ס"ע 24). ס' נפלאות הרבי (בילגורייא, אעת"ר) ס, א בהערה. ועוד.

(246) ראה גם סדה"ד ח"א ד"א תתסה. סה"ש תש"א ס"ע 43.

(241) פרשתנו (מהנ"ע) כב, סע"א.

(242) ראה נצו"ז לד"ח שם. וראה גם לקו"ש ח"ל ע' 16 הערה 6.

(243) ראה שלי"ה קפא, א.

(244) "היום יום" כט שבט.

מג. ההוראה לכאן מהביאור הנ"ל בזהר:

מישהו יכול לעשות את עבודתו עם עצמו בשלימות, ויש לו על כך עדות שעשה זאת בשלימות, ויכול לחשוב שאינו צריך לעשות יותר, והוא גם אינו צריך ללכת לעזור ליהודים אחרים בעבודתם.

מלמד אותו מאמר הזהר, שאע"פ שר' יהודה אומר שנח לא הי' צריך להתפלל על בני דורו – בא ר' יצחק ואומר שהוא הי' צריך בכל זאת להתפלל, וזה שהוא לא עשה כן הוא לגנותו –

לא מספיק להציל את עצמו בלבד, אלא צריכים גם לסייע ליהודים אחרים.

כאשר רואים רע, צריך אמנם להיות "סור מרע"²⁴⁷, לכל לראש צריכים לברוח מזה. כפי שאומר כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁴⁸, שכאשר מגיע ל"סור מרע" – לא עושים חשבונות, אלא בורחים; אם זהו לשמה, אם שלא לשמה, עם כוונה זו, עם כוונה אחרת – צריכים לברוח –

אבל ביחד עם זה שבורחים ל"תיבה", נכנסים לתיבות התורה והתפילה, אסור להסתפק בזה, אלא צריכים גם להתפלל על בני הדור.

וכמו כן בעבודת עצמו:

מישהו יכול ללמוד ענין בתורה מאה פעמים, ועד "מאה פעמים ואחד"²⁴⁹ (או ואחת²⁵⁰), והרי הוא יכול לחשוב שהוא הגיע לשלימות הנעלית ביותר, ואין עליו לעשות יותר מאומה,

ובפרט ע"פ המבואר בלקו"ת²⁵¹ שהשונה פרקו מאה פעמים קשור עם ס' מ' (בגימטריא מאה), ומאה פעמים ואחד קשור עם בחי' "חד ולא בחושבן"²⁵².

אומרים לו שלא מספיקה השלימות שבה הוא אוהז, אלא עליו להתעלות עוד יותר. כפי שלומדים זאת מנח, שזה שהוא נעצר בעצמו ולא התפלל על בני דורו, זהו לגנותו.

וזה קשור גם להוראה מ"לך", שצריך להיות ענין ההליכה, ועד להליכה באין ערוך, ועד שהוא מגיע ל"הארץ אשר אראך", ועד "ואגדלה שמך"²⁵³ – שנוסף לזה ש"שמך" כשלעצמו הוא ענין גדול (כמבואר בכמה מקומות²⁵⁴ ש"אברם" הוא בחי' "שכל הנעלם מכל רעיון"), נעשה "ואגדלה שמך", מיתוספת ה' ל"אברם" ונעשה "אברהם", כי אב המון גוים נתתיך²⁵⁵.

(251) פ' ראה כב, סע"ב ואילך.

(252) תקו"ז בהקדמה (זי, א).

(253) לך לך יב, ב.

(254) תו"א ר"פ לך לך. תו"ח לך לך פ, א. אוה"ת לך

לך (כרך ו) תתרעב, א ואילך.

(255) לך לך יז, ה.

(247) תהלים לד, טו, לו, כז.

(248) ראה סה"מ תש"ח ע' 83. וראה גם לקו"ש ביאורים בלקוטי לוי"צ על אגה"ת ע' 133, ובהנסמן שם הערה 18.

(249) חגיגה ט, ב. תניא פט"ו (כא, א).

(250) ראה הערות ותיקונים לתניא שם. וש"נ.

מד. והנה, הענין ד"אב המון גוים" קשור לזה שכל אחד מישראל צריך להשתדל לפעול על אומות העולם שיקיימו את ז' מצוות בני נח שלהם, כפי שפוסק הרמב"ם²⁵⁶, כמדובר כמה פעמים²⁵⁷.

ואין צריכים להתפעל מאלו שלועגים מזה רח"ל, ואף משתמשים בכתרו של מלך – שמביאים ראיות מפסוקים ומאמרי חז"ל בכדי ללעוג רח"ל מפסק דין ברמב"ם!

אחד שיש לו זקן מלא עם פאות, בא ומוצא פסוק ומאמר חז"ל ומשתמש בזה כדי ללעוג מפסק דין ברמב"ם!

אין צריכים להתפעל מזה. גם בזמן הרמב"ם היו כאלו ששרפו רח"ל את ספריי²⁵⁸! ומכיון שיש לו זקן מלא ופאות, מתפעלים מזה שהוא משתמש בפסוק ומאמר חז"ל, כתרו של מלך, ללעוג מפסק דין ברמב"ם.

אילו לא הי' נראה כך, הנסיון לא הי' כה גדול שלא להתפעל מזה; אבל הוא הולך עם זקן מלא ופאות – בינתיים הוא לא גילח את הזקן – ולועג ממה שכתוב ברמב"ם!

מה שהוא עושה בצנעא הוא ענין בפני עצמו; אבל היצר אינו מסתפק בזה – הוא רוצה עוד יותר. הוא מסית אותו לקחת פסוק בתורה שבכתב, מאמר חז"ל בתורה שבע"פ, ולזווג זאת יחד עם הרמב"ם, וללעוג בזה מהפסק דין ברמב"ם! ואינו שומר זאת רק לעצמו, אלא מדפיס זאת באותיות מרובעות כדי שעוד ועוד יראו זאת!

ואין פוצה פה ומצפצף!

ויהי רצון, שזה ישאר בדיבור ולא יזיק. שהרי באים מראש השנה, שאז כל אחד מישראל קיבל כתיבה וחתימה וגמר חתימה טובה בכל הענינים, גם בעניני הגוף. ואדרבה – על זה הוא עיקר המשפט בראש השנה²⁵⁹, שתהי' בריאות הגוף כפשוטו, ועאכו"כ בענינים רוחניים.

ויהי רצון שהוא יעשה תשובה, וימצא תשובה כיצד לתקן את מה שהחטיא את הרבים.

מה. הרי רוצים לדבר רק בענינים של טוב הנראה והנגלה –

ידועה השאלה: תשובה הרי היא מצוה מן התורה. וכל מצוה מן התורה היא נצחית, ובמילא היא תהי' גם לעתיד לבוא, כידוע הכלל של הרמב"ם²⁶⁰ שבספר המצוות שלו הוא מונה רק את המצוות שיהיו גם לעתיד לבוא.

תתקנר.

(259) הגמיי"ה הל' תשובה פ"ג אות א בשם הרמב"ן (בשער הגמול). הובא בלקו"ת ר"ה נט, ב.
(260) סהמ"צ שורש ג'.

(256) הל' מלכים פ"ח ה"י.

(257) ישיחות: ו' תשרי (לעיל ע' 000); בדר"ח מרחשון לנשי ובנות ישראל (לעיל ע' 000). ובכ"מ.
(258) ראה סדה"ד ד"א תתקנר. וראה גם שם ד"א

ואע"פ שהרמב"ם אינו מונה את מצות התשובה (עזיבת החטא) במנין המצוות²⁶¹ – הנה: (א) הצ"צ כותב בספר המצוות שלו²⁶² שגם לדעת הרמב"ם והסמ"ג תשובה (עזיבת החטא) היא מצוה מן התורה (כמ"ש אדמו"ר הזקן באגרת התשובה²⁶³). (ב) את מצות וידיי דברים של תשובה כן מונה הרמב"ם במנין המצוות²⁶⁴.

מתעוררת השאלה: מה תהי' מצות התשובה לעתיד לבוא? ועד"ז מה היתה מצות התשובה קודם החטא הידוע?

והביאור בזה – שאז תהי' התשובה ד"והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה²⁶⁵. אבל כמובן שהתשובה ד"והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" באה אחרי תשובה כפשוטה, אצל מי שזקוק לתשובה כפשוטה.

וכמו בענין זה – שמי שלועג מהרמב"ם, ואף עי"ז שמסתייע בכתרו של מלך – פסוקים ומאמרי חז"ל – בודאי צריך לעשות תשובה כפשוטו!

מו. ואע"פ שהוא עושה זאת בהסתר, הרי "היסתר איש במסתרים ואני לא אראנו (בתמי)"²⁶⁶?! – יודעים מי זה!

ובפרט שהוא אף מתפאר בזה! – שהוא זה שמצא את הפסוק ומאחז"ל ועלה על הרעיון ("האט זיך געכאפט") לזווג זאת עם הרמב"ם, ועי"ז ללעוג מהרמב"ם!

שזה נובע מכך שחסרה אצלו לגמרי ההכרה ש"ה' ניצב עליו... ובוהן כליות ולב אם עובדו כראוי!"

אינני רוצה לדבר כי זה יכול להזיק לו...

הרי יודעים מה נעשה עם אלו ששרפו את ספריו של הרמב"ם...

וכאשר הוא מתנהג באופן כזה, שהוא מסתובב ולועג מהרמב"ם – "מגלין רבו עמו"²⁶⁷! כאשר תלמידים של רב, ראש ישיבה, נמצאים בגלות, הנה היכן שרק נמצא רבם, לוקחים אותו ומכניסים אותו יחד עמהם לגלות!

מט. לא מוכרח שיכתבו זאת ברשימות שעושים, אפילו לא ברשימה אחת, כי זה ממילא לא יפעל עליו.

איי, כיצד הוא יידע מזה? הנה אדרבה: אם הוא יקרא אודות זה, אף יהי' "פקר טפיל"²⁶⁸!

(265) קהלת יב, ז. לקו"ת ר"פ האזינו.

(266) ע"פ ירמ' כג, כד ובפרש"י.

(267) מכות י, א. רמב"ם הל' רוצח פ"ז ה"א.

(268) ראה סנהדרין לח, ב.

(261) בכ"ז – ראה לקו"ש (חל"ח) נשא תש"נ.

(262) מצות וידיי תשובה רפ"א (לח, א).

(263) פ"א (צא, א).

(264) סהמ"צ מ"ע עג.

איי, מדוע מדברים על זה? מפני שישנם כאלו שמתפעלים מזה שרואים שאחד עם זקן שלם ופאות מביא פסוק ומאחז"ל ולועג מהפסק דין ברמב"ם, וזה מחליש אותם מלפעול בענין של פעולה על אומות העולם בקיום הז' מצוות שלהם!

מדברים כדי שידעו שאין ממה להתפעל. וכבר הי' לעולמים – ששרפו את ספריו של הרמב"ם, ויודעים מה הי' שם הסוף...

וצריכים לדעת שאנו "לא מהם ולא מהמונם"²⁶⁹ הם שייכים לכת ליצנים, שהיא מהד' כתות הידועות שאינן רואות כו'²⁷⁰, שזה כולל את אלו שלועגים וכו'! ומסתמא הם ילעגו גם מזה.

מח. טעם נוסף לכך שמדברים על זה (נוסף לזה שלא יתפעלו מזה) – כדי שזה יהי' הוראה לכאו"א:

שידעו, שיכול להיות מישהו עם זקן ארוך ופאות, והוא לומד תורה ומקיים מצוות, הוא עושה כמה וכמה ענינים – והוא יכול לשכנע את עצמו שאין לו יצר ("קלוגינקן"). אומרים לו שיש לו יצר, והיצר יכול להסית אותו לעשות... עד כדי ללעוג מיהדות, ואף להשתמש לשם כך בפסוקים ומאמרי חז"ל!

והעיקר מדוע מדברים (כנ"ל) – בכדי שידעו ש"לא מהם ולא מהמונם". ושלא יתעסקו עמהם.

ויבוא בעל השדה ויעשה את מה שעליו לעשות²⁷¹.

מט. ואנו אין לנו אלא דברי רבותינו נשיאינו²⁷² ש"אנן פעלי דיממא אנן"²⁷³ – עבודתנו היא להאיר את העולם ביהדות ובהפצת המעיינות עד ב'חוצה".

וצריכים לדעת: תורת הבעש"ט חי' וקיימת ונצחית עד היום הזה ועד סוף כל הדורות, כמו עשרת הדברות!

כשם שעשרת הדברות לא תהיינה מוחלפות²⁷⁴ – כך גם תורת הבעש"ט לא תהא מוחלפת! כשם שעשרת הדברות הן נצחיות – כך גם תורת הבעש"ט נצחית!

תורת הבעש"ט – כולל גם כפי שנתגלתה ע"י תורת חסידות חב"ד ע"י כל רבותינו נשיאינו, עד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו!

ועי' "פיוצו מעיינותיך (של הבעש"ט) חוצה", "קאתי מר דא מלכא משיחא", כפי שכותב הבעש"ט באגרת שלו הידועה²⁷⁵ את מה שמשיח אמר לו כאשר הבעש"ט הי'

(269) ל' הכתוב – יחזקאל ז', יא.

(270) סוטה מב, א. סנהדרין קג, א.

(271) ראה ב"מ פג, ב.

(272) "היום יום" כט טבת. לקו"ד ח"ב רי, ב. סה"ש

תש"ח ע' 104. סה"מ תש"ח ע' 292 ואילך.

(273) ל' חז"ל – עירובין סה, א.

(274) ראה פיה"מ להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק

חלק היסוד התשיעי. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ט

ה"א. הל' מלכים פ"א סוף ה"ג.

(275) נדפסה בכש"ט (הוצאת קה"ת) בתחילתו.

אצלו בהיכלו, שגם תורה זו של הבעש"ט לא תהי' מוחלפת (בדיוק כמו כללות תורת הבעש"ט).

וזהו הענין שלנו – להפיץ תורה ומצוות והמעיינות עד לחוצה.

ועד שע"ז נביא את מלכא משיחא, בקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א ציוה לנגן "מלכתחילה אריבער"].

— שיחה ה' —

נ. ה"ינה של תורה" בפירוש רש"י:

איתא בילקוט שמעוני²⁷⁶ הטעם מדוע חודש מרחשון נקרא²⁷⁷ בשם "ירח בול": "מהו בירח בול, בירח שהארץ עושה בולין בולין. דבר אחר מהו בירח בול, בירח מבול חסר מ', כנגד ארבעים יום (של ירידת המבול, שהתחלתם היתה בחודש חשון). שאע"פ שנשבע הקב"ה כי מי נח זאת לי²⁷⁸, אעפ"כ מ' יום בכל שנה היו אותם ה(י)מים²⁷⁹ עושים רושם בעולם, עד שעמד שלמה ובנה את בית המקדש ופסקו אותם מ' יום. לפיכך כתיב חסר מ' ("בול", לא "מבול") כנגד ארבעים יום שפסקו".

ולא רק שפסקו אותם מ' יום, אלא שנעשה אז "הארץ עושה בולין בולין" (כפירוש הראשון בילקוט), כפי שמפרש רש"י עה"פ "בירח בול – הוא מרחשון שהעשב בלה בשדה כו". כלומר, שהיתה לארץ גם תועלת וברכה לטובה בחודש זה (היפך מי המבול).

ועפ"ז גם מובן (בפנימיות הענינים) בפירוש רש"י דידן "ויהי הגשם על הארץ, ולהלן הוא אומר ויהי המבול, אלא כשהורידן הורידן ברחמים, אם יחזרו יהיו גשמי ברכה וכשלא חזרו היו למבול" – שהיות ו"הורידן ברחמים", הם נשארו לתמיד בפנימיות גשמי ברכה. כי אפילו כאשר "היו למבול", הם היו בפנימיות גשמי ברכה, וזה נתגלה אח"כ בזמן שלמה כיצד ה"מבול" גופא הוא גשמי ברכה – "עד שעמד שלמה ובנה את בית המקדש ופסקו אותם מ' יום", ומ"מבול" (עם מ') נהי' "בול" (בלי מ'). כלומר, לא שכל התיבה (וכל המציאות) של מבול התבטלה, אלא מה"מבול" גופא הוציאו את המ', ונשאר "בול", הענין של גשמי ברכה שבמבול, "הארץ עושה בולין בולין", ענין של תועלת וברכה בארץ.

נא. ועוד – גם האות מ' מ"מבול" תתגלה ותתהפך (לעתיד לבוא) לטוב וקדושה באופן נעלה ביותר.

²⁷⁸ (ישעי' נד, ט).

²⁷⁹ ראה נחומא באבער שם בהערה קסח.

²⁷⁶ מלכים-א רמז קפד (מתנחומא פרשתנו יא

(באבער יז)).

²⁷⁷ מלכים-א ו, לח.

כי גם האות מ' היא אות בלשון הקודש, שבו נברא העולם. ובמיוחד אודות האות מ' איתא בזהר²⁸⁰ שהעולם הי' צריך להבראות עם האות מ', "עאלת אות מ' אמרה קמ' רבון עלמא, ניחא קמך למברי בי עלמא דבי אתקריאת מלך (שר"ת של "מלך" הוא מ') כו'". ונוסף לזה: אות מ' קשורה עם ספירת הבינה – "בן ארבעים לבינה"⁸⁰, ועוד.

והביאור בזה:

מבואר בדרושים²⁸¹ המדברים אודות תיבת נח שזה הי' מעין לעתיד לבוא (כמדובר לעיל), שתיבת נח (שהיתה מרובעת) היא בדוגמת מ' סתומה, שהיא מרובע ("ם") [ותיבת נח (באופן של מ' סתומה) פעלה בכל הדרגות והענינים, ב"תחתיים שניים ושלישיים כו'"]²⁸², כמבואר במאמרים בלקו"ת לג' פרשיות²⁸³, כי שם הי' מעין לעתיד לבוא, שאז יהי' הגילוי דמ' סתומה, "לסרבה המשרה"²⁸⁴.

ומבואר²⁸⁵ שזמן הגלות קשור עם מ' פתוחה, "בחומות ירושלים אשר הם פרוצים גו'"²⁸⁶, כתוב בסוף התיבה ("המ") מ' פתוחה, כי בזמן הגלות ישנה פריצה כו'; וגאולה העתידה קשורה עם מ' סתומה, "לסרבה המשרה", מ' סתומה באמצע התיבה. והחידוש של הגאולה תהי' שבמקום המ' פתוחה של גלות, יהי' "לסרבה המשרה", המ' סתומה (שקאי על הגאולה).

ועד"ז יש לומר גם בנוגע למ' ד"מבול" [נוסף לזה שבזמן שלמה נתגלו הגשמי ברכה שבמבול, ה"בול" שב"מבול"], שהמ' של "מבול", שהיא מ' פתוחה, תהי' למ' סתומה בגאולה העתידה.

ויתירה מזו: מכיון שגם אז היתה הפנימיות ענין טוב (אלא שזה מתגלה אח"כ) – לכן, מצינו את הענין דמ' סתומה גם בזמן ההוא, כמבואר בדרושי אדמו"ר מהר"ש²⁸⁷ בענין תיבת נח וסוכה, ששניהם בצורת מ' סתומה [ושניהם קשורים עם ספירת הבינה, עד לפנימיות בינה כו'], ענין הגאולה.

וזה קשור גם ל"אות ברית" שנתן הקב"ה לאחר המבול, "את קשתי נתתי בענן גו'"²⁸⁸. שזה קשור למאמר הזהר²⁸⁹ (וכמדובר לעיל (במאמר)) ש"לא תצפי לרגלי משיח עד דיתחזי האי קשת בעלמא מתקשטא בגווני נהירין".

וכמדובר לעיל (במאמר), זהו הענין שע"י המבול נעשה זיכור בעולם, ובמילא יכולים לזכך ולהפך את הענן שיהי' בעולם קשת "בגווני נהירין", עם צבעים מאירים.

(280) ח"א ג, א. וראה אוה"ת דרושים ליוהכ"פ ע' א'תקפא ואילך.
(281) אוה"ת פרשתנו (כרך ג) תרלז, ב. במדבר (כרך ד בהוספות) ע' א'תכב. ועוד.
(282) פרשתנו ו, טז.
(283) פרשתנו סג, סע"א ואילך (נדפס (בשינויים) באוה"ת פרשתנו שם תרכז, א).
(284) ישע"י ט, ו.
(285) אוה"ת שבעה ערה 281. נ"ך ע' קפג ואילך. ועוד.
(286) נחמ"י ב, יג.
(287) ראה הנסמן בהערות 63-64.
(288) פרשתנו ט, יב.
(289) ח"א עב, ב.

ומזה רואים גם כיצד ממבול יוצא אח"כ ענין הקשת שקשור לגאולה העתידה (כאשר המ' של "מבול" תהי' מ' סתומה).

נה. ויהי רצון, שבקרוב ממש יבואו "רגלי משיח", ש"לא תצפי לרגלי משיח עד דיתחזי האי קשת בעלמא מתקשטא בגווני נהירין".

שהלשון "תצפי" הוא עוד יותר מאשר הלשון "לישועתך קוינו כל היום". כלומר, שכמה שרק הי' ה"לישועתך קוינו כל היום", ניתוסף בזה עוד יותר ע"י "תצפי לרגלי משיח" כאשר "דיתחזי האי קשת בעלמא מתקשטא בגווני נהירין".

ועפ"ז מתורצת שאלה שאפשר לשאול על אמירת "לישועתך קוינו כל היום" ג' פעמים ביום: אם אומרים "לישועתך קוינו כל היום" בבוקר, הרי זה קאי על כל היום ("כל היום"), א"כ למה צריכים לומר זאת שוב בתפילת מנחה ושוב פעם בתפילת מעריב?

והביאור בזה – נוסף לזה שע"י אמירת הדבר בתפילת מנחה מראים שאם משיח עדיין לא בא ח"ו אחרי תפילת שחרית, לא נחלשה התקוה לזה ("קוינו"). אבל זה אינו ביאור מספיק כלל, כי משום זה עצמו הוא כבר אמר זאת בבוקר – והביאור בזה מובן ע"פ הנ"ל:

ב"קוינו" גופא ישנן דרגות. יש "קוינו" סתם, וכן יש "קוינו" עמוק יותר – כפי שמתבטא בלשון צ"פ. ובמילא אפילו כאשר אמרו זאת בבוקר, הנה אח"כ, כשמגיעה תפילת מנחה, הוא אומר זאת עם "קוינו" עמוק יותר (ע"ד שהוא מצפה לזה) וכו'.

נג. ההוראה מהמדובר לעיל היא כפולה:

לכל לראש צריכים ללמוד חסידות, וגם את המאמרים המדברים אודות הענינים הנ"ל (כמדובר לעיל אודות המבואר בדרושי אדמו"ר מהר"ש בענין תיבת נח ובענין הקשת הקשורים עם ענין הגאולה). שזהו הענין ד"יפוצו מעיינותיך" אצל עצמו. וכך צריכים גם לפעול אצל אחרים.

ואח"כ – והוא העיקר, כפי שאמר אדמו"ר מהר"ש²⁹⁰ שרוצים את משיח צדקנו כפשוטו למטה מעשרה טפחים – צריך לבוא משיח בפועל ממש ולהביא את הגאולה כפשוטו.

שאת זה ממהרים עוד יותר ע"י שלומדים אודות משיח, שאז נעשה "כל העוסק בתורת כו' כאילו כו'", כאילו הוא פועל את הענין²⁹¹. ועוד יותר – כדאיתא בתנחומא²⁹²

ס"ע שכב.
(291) מנחות בסופה.
(292) צו יד.

(290) ראה לקו"ש ח"ו ע' 80 הערה 70. חי"ח ס"ע
490-1. ובכ"מ. וראה סה"ש תורת שלום ע' 237.
אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תפה. ח"ב

(כמדובר כמה פעמים²⁹³) בנוגע לבית המקדש, שע"י העסק בתורת הבית (לא רק שכאילו בנאו, בכ' הדמיון, אלא) "בנין ביתי אינו בטל" (אומר הקב"ה).

ויהי רצון, שכן יהי' בפועל ממש בפשטות, ובפרט שמקשרים זאת עם לימוד פירוש רש"י על התורה, שענינו הוא פשטות (הכתובים) –

שמשיח צדקנו יבוא בפשטות, ויוציא את כל אחד מישראל מהגלות בפשטות, "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל"²⁹⁴ (כפי שמביא רש"י²⁹⁵) (שענינו הוא פשטות) בפירושו על התורה²⁹⁶). ובאופן ד"אחישנה"²⁹⁷, "וארו עם ענני שמיא"²⁹⁸ – בפשטות, יטוסו בפשטות, ויבואו לארץ ישראל בשלימותה בפשטות, ובאופן ד"מלכתחילה אריבער" – שיהי' "ירחיב ה' אלקיך את גבולך"²⁹⁹ בפשטות, ובאופן של משיח "נא".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן "ווי וואַנט משיח נא". אח"כ התחיל לנגן "ניעט ניעט ניקאָוואָ". אח"כ ציוה לנגן ניגון דשמח"ת, והתחיל בעצמו לנגן את ניגון ההקפות לאביו הרלו"צ ז"ל.

אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 5:30.

אחרי תפילת מנחה התחיל לנגן "שיבנה ביהמ"ק".

(296) ישע"י ס, כב. סנהדרין צח, א.
(297) דניאל ז, יג. סנהדרין שם.
(298) פ' ראה יב, כ. פ' שופטים יט, ח.

(293) לקר"ש ח"ח ע' 412 ואילך. ועוד.
(294) ישע"י כז, יב.
(295) נצבים ל, ג.

ר"ד ב"יחידות" לגבירים – תנש"א

הנ"ל השיבה בחיוב ואמרה משהו, וכ"ק אדמו"ר שליט"א התעניין בשלום בתה ובירכה.

• אחת סיפרה מתוך בכיות על בעיות שיש לבנה וכו', ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א (באנגלית): "יש לך משהו שמייעץ אותך בעסק שלוו?".

הנ"ל אמרה משהו, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בנך – יש לו משהו

יום רביעי, ז' תשרי

• כשעברה הזמרת גב' א. תחי' לזרוב – שאבר, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אלע גוטע זאכן קומען אומגעריכטערהייט! איר האָט באַקומען מסתמא מין בריוו"¹.

(1) = "כל הדברים הטובים באים באופן בלתי צפוי! מן הסתם קיבלת את מכתבי".

המייעץ אותו?"

(הלשון בערך): "אתה לא מוכרח, אתה לא מוכרח להשקיע בזה רכוש נוסף, מומלץ לא לעשות שינויים. לא לשנות, לא (חסר קצת), לא לקנות, וכו'. שתהי' לך שנה מתוקה, ובשורות מתוקות".

• א' שאל (כנראה בהמשך להעובר לפניו) אודות עסקיו באומרו שרוצה לקנות משהו, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (באנגלית): "אם אתה מוכרח לקנות, זוהי ההנהגה הרגילה של העסק שלך – אז תקנה", והמשיך (תוכן) שאינו חייב לעשות זאת מיד אלא יכול לדחות.

הנ"ל שאל עד מתי, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "עד שהמצב יהי' ברור יותר. זה יכול להעשות ברור יותר מחר או מחרתיים, אבל זה עלול לקחת ימים רבים; אף אחד אינו יכול לומר מה יקרה מחר אודות ענינים אלו. שיהיו לך בשורות טובות ושנה מתוקה".

• אחת סיפרה אודות בעי' רפואית שיש לא' מילדיהם, ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "מה יעצו הרופאים לעשות, הם יעצו משהו לעשות, הרופאים?".

בעלה אמר שעושים טיפול עם מחטים ויש התקדמות, ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זה מחטים של סין, של אַקוּפּאָנקטשער?"

הנ"ל השיב בחיוב ואמר שרואים שינוי רציני וכו', ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (באנגלית): "אַקוּפּאָנקטשער בכללות אינו האופן היחיד לטפל באנשים, לטפל בילדים".

הנ"ל אמר משהו, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בלה"ק): "אזי יהי רצון שכיון שהתחילה שנה חדשה – שיהי' חידוש

הנ"ל השיבה בשלילה והמשיכה לפרט באריכות את כל הבעיות שיש לו, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "תנסי להתיעץ – כשתהיי יותר רגועה – תתייעצי עם ידידים שיש להם ידע אודות העסק שלך, ותסבירי להם את הבעיות, ואולי ידד שאינו מעורב אישית יכול למצוא פתרון שאת לא מצאת".

הנ"ל אמרה שמבינה אבל לפעמים אין מה לעשות ואין מוצא וכו', ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אבל כפי שאמרתי מקודם – את מעורבת אישית, ואנשים מבחין אולי יהיו יותר אובייקטיביים. ובכל אופן כדאי לנסות זאת, ואז תראי את התוצאות. השי"ת יברך אותך שתהי' לך שנה מתוקה", ונתן לה חתיכת לעקאח באומרו: "זה בשבילך".

הנ"ל אמרה משהו, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "תנסי להיות חיובית (חסר קצת), השי"ת יברך אותך", ונתן לה חתיכה נוספת עבור בנה.

• א' שאל בנוגע לעסקיו במקום מסויים האם לעשות שינויים בזה, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (באנגלית): "במצב המבולבל כעת – מומלץ לא לשנות, לא לעשות שינויים, ולהמשיך באופן שעד עכשיו, ולהחליט אודות השותפים שלך (חסר קצת) כאשר המצב יהי' יותר ברור ויותר בטוח".

הנ"ל שאל עד מתי לחכות, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "עד שהמצב יהי' יותר ברור. ואף אחד אינו יודע – כולל אני – מתי המצב יהי' יותר ברור".

הנ"ל אמר (כנראה) שחייב להחליט עכשיו, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א

(2) = אקופונקטורה (טיפול של רפואה אלטרנטיבית ע"י דיקור מחטים, שמקורו בסין).

ידבר עם הילד, ועוד ועיקר – שהוא יראה הנהגת הילד בחיי יום-יום בנורמאל, ואזי יוכל להחליט מה טוב יותר: אם לעבור בשתיקה לעת עתה, או [לעשות] משהו כדי להשפיע עליו, לאט-לאט על כל פנים. והי רצון שתהיינה בשורות טובות."

הנ"ל אמר שהתחיל להתעסק בבנין בנינים בארץ, ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בנינים – בניני דיור?".

הנ"ל השיב בחיוב, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אזי – זה אומר שכל ארץ ישראל יקוה לך ויבקשו תמיד לך – שתהיינה דירות חדשות! והי בהצלחה רבה!".

הנ"ל אמר שהם רוצים לעבור לניו יורק, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחידור): "אתה רוצה ממני הסכמה לצאת מארץ הקודש ולעבור לכאן?!".

הנ"ל הסביר שאין הכוונה שעוברים לניו יורק אלא וכו' (אינו ברור), ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זאת אומרת שהשינוי יהי' מניו יורק לארץ ישראל, זאת אומרת שהקדושה של... (חסר קצת). אזי תחליטו ביניכם, ובכלל בנוגע לקלויזנבורג – יש שם עתה ישוב גדול של יהודים שומרי תורה ומצוות, והם יכולים להתקבל. שיהי' שנה טובה ומתוקה, בשורות טובות".

הנ"ל מסר כמה חוברות שהדפיס, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "תודה רבה".

בהמזל, וצריך לשאול רופא ידיד שהוא גם במחקר – הרופא ידיד – האם נתחדש משהו בשטח זה בשנים האחרונות. על דרך הרגיל כשיש חידוש בטיפולים רפואיים, עד שזה מגיע להרופאים שהם כבר בפרקטיקה, בפעולות, זה לוקח שנים רבות, עד שידפיסו ועד שיגיהו ועד ש... כשישנו רופא ידיד, הוא יכול לברר (במחקרים) במוסדות של מחקר רפואיים האם נתחדש משהו בשטח זה בשנה זו ובשנה לפני זה. והי רצון שתעשו בדרך הטבע מה שתלוי בכם, והשיי"ת יברך אתכם לקבל ברכתו, וברוב נחת מכל המשפחה. בשורות טובות".

האשה ביקשה ברכה להיכנס להריון, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "יע, אבל צריך לשמור על כל הדינים הקשורים בזה, ואזי יהי' גם הריון נכון. ואפשר שזה יהי' גם כן מעין טיפול להילד, כשיראה שמשהו נשתנה; אף שהוא עוד לא מבין בשכל, אבל מצד התורה זה משפיע על הילדים כשרואים שינוי כזה".

הנ"ל סיפר אודות בנו בן ה-5 שמשחק באופן לא מספיק בוגר בהתאם לגילו (כנראה), ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זה צריך לשאול אצל מחנך מומחה בנוגע לחינוך ילדים בגיל זה, האם זה ימשיך תשומת לבו של התינוק של הילד להמצב שלו שהוא במשהו שונה משאר הילדים. וזה יכול להשפיע שלא כרצוי על ילד, בפרט בגיל שלו. אבל זה צריך לברר אצל מחנך שהוא

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכרון

א"מ הרב משה דובער בן הרב יעקב אליעזר ז"ל

רב במיניסוטה עשרים וחמש שנים

נפטר י"ז תמוז, תשל"ב

ולזכרון

א"מ מרת רחל בת יעקב ע"ה

נפטרה י"ג חשון, תש"פ

הרבה מיוצאי חלציהם שיחיו

הם שלוחי רבינו שליט"א מלך המשיח

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לז"נ

רחל בת יחזקאל ע"ה

יונה

נלב"ע י"ז מרחשון ה'תשפ"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והיא בתוכם

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

יוסף יצחק בן שטערנא שרה

וחי' מושקא בת שושנה

לרגל יום נישואיהם, ח' מרחשון

לאורך ימים ושנים טובות

ושיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לז"נ

אמנו היקרה מרת **ליבא**

בת הרה"ג הרה"ת ר' **אברהם אליהו ע"ה** (פלאטקין)

פינסאן

נלב"ע ביום י"ג מר חשון ה'תשל"ה

תנצב"ה

נדפס ע"י חתנה ובתה

הרה"ת **שמואל** וזוגתו מרת **טשערנא** שיחיו **לייט**

לזכות

התמימים "חיילי בית דוד" דקבוצה תשפ"ו

היוצאים בימים אלו לשליחות המלך בכל רחבי תבל

להצלחה רבה ומופלגה במילוי השליחות היחידה –

קבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש

ושיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות ולעילוי נשמת

הילדה החביבה והנעימה

ליבא ע"ה

בת יבלחט"א ישראל יחזקאל שיחי

נלב"ע י"ד מרחשון ה'תשס"ב

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והיא בתוכם

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

לע"נ

הרה"ח אברהם בן מאניס צבי ע"ה

וויינגארטען

לרגל היאָרצייט, י"א מרחשון

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

*

לזכות משפחות

שי וברק מיארה, יעקב ואסתר בן איון,

אלירן וחן חני זכריה, אושרי ורותם מלכה

שיחיו

להצלחה רבה ומופלגה

ושיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הודעה ובקשה

בימים אלו שוקדים ב"מכון להפצת תורתו של משיח" להכין

לדפוס את חמשת הכרכים של דברי משיח תשמ"ז*.

ובהזדמנות זו, הננו לפנות שוב לקהל אנ"ש והתמימים

שיחיו, בבקשה כפולה ומכופלת:

אנא, מי שיש תח"י הנחות, ר"ד מחלוקת הדולרים או יומני

בית חיינו וכיו"ב משנת תשמ"ז שטרם פורסמו, שלא ימנע בר,

ויואיל לשגר את זה למערכת בהקדם הכי האפשרי,

לתועלת עם ישראל הצמא לדבר ה'!

*

"ואשרי חלקם וגדול זכותם של כל אלו ושל יוצאי חלציהם שי'

שהתעסקו וממשיכים להתעסק בהדפסת הספרים,

ע"י סיוע בממונם, או טירחא בגופם וכיו"ב"

(תרגום מ"דבר מלכות" ש"פ חוקת תנש"א - מוגה)

לתרומות והקדשות פנו בהקדם:

טל/וואצפ: 718-5603770 | אימייל: torasmoshiach@gmail.com

<https://bit.ly/torasmoshiach> | [https://cash.app/\\$torasmoshiach](https://cash.app/$torasmoshiach)

והעיקר - שנזכה לשמוע "דברי משיח" מפיו של משיח

צדקנו כ"ק אדמו"ר שליט"א תיכף ומיד ממש!

"המכון להפצת תורתו של משיח"

(* הופיע כרך א' (ער"ה - כ"ה מרחשון). כרך ב' - בשלבי הכנה לדפוס

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בינת משיח: עדכון

בכ"ב שבט תשפ"ו הוקמה מערכת
"בינת משיח" עבור חיפוש במאמרי
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
עם טכנולוגיית "בינת-על"
(בינה מלאכותית).

בימים אלו ניתוספו למאגר כל ספרי
דברי משיח שהופיעו עד עתה (28
כרכים) וג' כרכי תשרי בליובאוויטש,
ומידי יום מיתוספים עוד ספרים
מתורתו של משיח!

לכניסה למערכת: Lubavitch.si

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו –

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א

בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נאָו!

נדפס בנדיבות v2vc fund

ע"י ולזכות

ר' מאיר וזוגתו מרת נעמי רבקה

בנם

ישראל הירש

ובנותיו

חסיא דבורה

נאוה בינה

שיחיו

קלאפמאן

קורל ספרינגס, פלורידה